

Frist: 01.12.2015

Sendes til: postmottak@kmd.dep.no

Sluttrapport BOLYST

Til: KMD

Fra: Tvedestrand kommune

Dato: 23.11.15

Sluttrapportering for Byløft 2014 med utbetalingsanmodning vedr. restbeløp på kr. 932.000,-

Kommune:	Tvedestrand
Prosjektnavn:	Byløft 2014 – byrom hele året
Prosjektleder:	Anette Pedersen
Leder i styringsgruppen:	Ordfører Jan Dukene
Kontaktperson i fylkeskommunen:	Kari Huvestad
Hvilke mål og eventuelle delmål har prosjektet hatt?	<p>Ut fra prosjektets visjon ble det utarbeidet seks prosjektmål, som det ble jobbet med gjennom de 15 delprosjektene.</p> <p>Visjon: “Nedre bydel skal fremstå som en innbydende og velstelt bydel, som har beholdt sitt særpreg og som er bedre tilrettelagt for aktiviteter året rundt. Gjennom aktiviteter og deltakende prosesser skal området utvikles og styrkes som byrom, fellesarena og møteplass.”</p> <p>Prosjektmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nedre bydel skal være velstelt • Nedre bydel skal beholde sitt særpreg • Området skal bli bedre tilrettelagt for aktiviteter • Utvikling gjennom deltakelse og medvirkning • Prosjektet skal bidra til verdiskaping i nedre bydel • Det skal forelegge oppdatert planverk som kan fremme videre utvikling. <p>Delprosjekter:</p> <p>A: Opprusting av Hovedgata/Holgata B: Avfallshåndtering C: Bakkeskåt D: Utleiepool for gl. butikklokaler E: Møteplasser og arenaer F: Rådhuset</p>

	<p><i>G: Arrangementer og aktiviteter</i> <i>H: Kunstnerisk utsmykking</i> <i>I: Konseptutvikling</i> <i>J: Områdeplan, Havn</i> <i>K: Boliger i nedre bydel</i> <i>L: Næringsliv</i> <i>M: Møllebekken</i> <i>N: Parkering</i> <i>O: Byløftkontor</i></p>
<p>Hvilke hovedaktiviteter og tiltak er gjennomført i prosjektet?</p>	<p>Herunder følger en kort gjennomgang av de enkelte delprosjektene, med fokus på plan & prosess, medvirkning og konkrete resultater:</p> <p><u>Hovedgata/ Hulgata(A)</u></p>
<p>Hvilke resultater er oppnådd i prosjektperioden?</p>	<p>Plan & Prosess Forprosjekt gjennomført. Hovedprosjekt under gjennomføring og planlagt ferdigstilt våren 2016. Egen administrativ arbeidsgruppe nedsatt, samt egen politisk byggekomite. Prosjektansvar lagt til kommunal enhet for teknisk drift. Kommunalt investeringsprosjekt</p> <p>Medvirkning Møter med aktuelle aktører (bl.a. eldrerådet) på bakgrunn av innspill til konsulentens planforslag. Egne møter med naboer/gårdeiere. Testprosjekt med gatelys. Workshop vedr. kunstnerisk utsmykking.</p> <p>Resultater Rehabiliteret gateløp med oppdatert V/A-anlegg, belysning, veidekke, kunstnerisk utsmykking og i henhold til U.U.</p> <p><u>Avfallshåndtering (B)</u></p> <p>Plan & Prosess Tvedestrand sentrum har fått 8 nye tømmestasjoner for avfall. 3 av disse nedgravde løsninger ligger i nedre bydel. Samarbeidsprosjekt ml. Tvedestrand kommune og avfallsselskapet RTA. Egen administrativ arbeidsgruppe nedsatt. Prosjektansvar hos teknisk drift.</p> <p>Medvirkning Folkemøte hvor RTA informerte om utfordringer og muligheter ved slik løsning. Befaringer med arkitektgruppen for å diskutere mulige plasseringer.</p> <p>Resultater Ny avfallsløsning som er med på å bedre forholdene i nedre bydel.</p> <p><u>Bakkeskåt (C)</u></p> <p>Plan & Prosess Området ligger innenfor havneplanen avgrensning og ivaretas derfor i kommende områdeplan for havn.</p>

Medvirkning

I 2012 ble to gamle buer revet og plassen tilrettelagt for midlertidig arrangementsarena. Tvedestrand Racing Klubb (TRK) la ned betydelig antall dugnadstimer i forbindelse med tiltaket og kommunen inngikk heretter en fem års avtale med klubben om periodevis bruk og disponering av området. (2013-2017)

Resultater

Området har fungert godt som arrangementsarena og har blitt benyttet av andre enn TRK. TRK har imidlertid styrket sine arrangementer på stedet og planlegger ny aktivitet (Water Festival) i samarbeid med andre aktører.

Utleiepool for gl. butikklokaler (D)**Plan & Prosess**

Det ble utarbeidet en fargeveileder, som tar utgangspunkt i eksisterende verneplan for sentrum.

Liten interesse blant gårdeiere for etablering av utleiepool/gårdeierforening.

Medvirkning

Workshop med gårdeiere og leiere.

Individuelle møter og befaringer med bl.a. Bygningsvernsenteret.

Resultater

Fargeveileder. Flere gårdeiere har restaurert og pusset opp byggene sine.

Møteplasser og arenaer (E)**Plan & prosess**

Flere av områdets offentlige møteplasser og arenaer ligger innenfor havneplanen avgrensning og en langsiktig tilrettelegging av disse ivaretas derfor i kommende områdeplan for havn. Dette gjelder for Bakkeskåt, smuget ved Broms, plassen foran Tvedestrand Fjordhotell samt områdene rundt rådhuset.

For Museumshagen og Øyvind Bjorvatns plass gjelder det at de inngår i Hovedgata/Hulgate-prosjektet, som nå gjennomføres.

Medvirkning

Midlertidig samt fremtidig bruk av områdets offentlige rom ble diskutert i gjestebudene. Det kom innspill på prosjektets Facebook-side. Det har blitt avholdt temamøte vedr. emnet og i konkrete prosjekter har det vært gjennomført møter og dialog med berørte naboer.

Resultater

Smuget ved Broms har blitt tilrettelagt og gjenåpnet for gående.

Området foran Museumshagen har blitt tilrettelagt og fungerer som bindeledd mellom hovengaten og hagen. Bakkeskåt fungerer som arrangementsarena, mens området foran Tvedestrand Fjordhotell har gjennomgått en transformasjon fra parkeringsareal til leke-/møteplass for barnefamilier og andre hver sommer i prosjektperioden.

Rådhuset(F)

Plan & Prosess

Forprosjekt gjennomført. Tre skisseforslag mottatt og valg av konsept foretatt.

Egen administrativ arbeidsgruppe nedsatt.

Enhet for plan, miljø og eiendom (PME) er ansvarlig for prosjektet videre.

Medvirkning

Invitasjon sendt ut til om lag 70 lag/ foreninger m. m. med oppfordring til å komme med innspill til fremtidig bruk av rådhuset. Flere møter etterfølgende med de som kom med innspill. Det ble gjennomført et folkemøte, hvor de tre arkitektene presenterte hvert sitt skisseforslag. Etterfølgende var det mulighet for å komme med innspill/ kommentarer til forslagene, hvilke flere sentrale aktører gjorde. Dagskurs (fylkeskommunen) i rigging av kulturarenaer med sentrale aktører.

Resultater

Kulturklubben har, på dugnad, tilrettelagt kommunestyresalen til en liten midlertidig konsertarena – mens vi venter på oppgradering av bygget. Nedre bydel har fått en ny konsertarena.

Arrangementer og aktiviteter (G)

Plan & Prosess

I prosjektets oppstartsfasen ble det etablert en kreativ gruppe, som skulle jobbe med å utvikle aktiviteter og arrangementer. Denne gruppen ble etter hvert oppløst, og prosjektets koordinater (50% stilling) fikk etterfølgende ansvar for å følge opp dette området.

Medvirkning

Lokale initiativtakere og ildsjeler fikk støtte og veiledning gjennom prosjektet til å videreutvikle samt gjennomføre arrangementer og aktiviteter. I tillegg til enkeltstående arrangementer ble det etablert flere tilbakevendende tiltak som forhåpentligvis videreføres etter prosjektperioden.

Resultater

Bybåten – Sommerrute som bandt sammen sentrum og kysten inkl. øyene.

Kulturstien – kulturhistorisk løype i sentrum med 35 skilt med historisk informasjon. Egen hjemmeside og QR-koder.

Kulturklubben scene – Midlertidig konsertscene i rådhuset.

SANS for Tvedestrand – Stort, årlig mat- og håndverksmarked på brygga. SANS for jul – årlig julemarked.

Sommerutsalg i Forvaltergården og andre steder.

Kunstnerisk utsmykking (H)

Plan & Prosess

Det er utarbeidet en kunstnerisk plattform for Tvedestrand.

Kunstnerisk utsmykking av hovedgate/Hulgate tar utgangspunkt i kunstnerisk plattform.

Plattformen legges til grunn for all videre utsmykking knyttet til delprosjektene.

Medvirkning

SANS for lys – frivillige deltok i et lysstunt hvor spesielle steder/bygg ble lyssatt.

Lag/foreninger, utøvende kunstnere, gårdeiere og andre aktører deltok i workshop vedr. utviklingen av kunstnerisk plattform.

Møter med aktuelle aktører i forbindelse med konkret kunstprosjekt i Hovedgate/Hulgate og Museumshagen.

Resultater.

Et verktøy for videre utvikling av kunstsatsingen i Tvedestrand (Kunstnerisk plattform)

Konkrete utsmykkingsprosjekter i Hovedgate/Hulgate samt Museumshagen (Ferdigstilles våren 2016 – eget budsjett)

Konseptutvikling (I)

Plan & Prosess

Mulighetsstudie 2013

Strategidokument 2013 – med visjon, mål og definisjon av 15 delprosjekter.

Medvirkning

Mulighetsstudiet ble utarbeidet av fire arkitekter i fellesskap. Forslaget ble presentert i et folkemøte august 2013.

Strategidokumentet var gjenstand for en workshop med folkevalgte. Arkitektgruppen og administrativ ledelse deltok. Det ble foretatt en prioritering av delprosjektene.

Resultater

Fem prosjekter ble prioritert (B,A,N,J,M) B: er gjennomført. A: er under gjennomføring. N: Her forelegger det en analyse og det er etablert en Ad Hoc gruppe, som skal drive prosessen videre. J: planarbeidet er i rute. M: Forprosjekt er gjennomført.

Med unntak av et delprosjekt (K) har det også i de resterende delprosjektene vært tilfredsstillende fremdrift og prosess.

Områdeplan, Havn (J)

Plan & Prosess

Områdeplan utarbeides med utsendelse til høring januar 2016

Egen administrativ arbeidsgruppe nedsatt.

PME er prosjektansvarlig

Medvirkning

Egen medvirkningsplan innarbeidet i plandokumentet. Det har vært gjennomført ulike typer møter med berørte partnere. Det har blitt gjennomført folkemøter samt gjestebud med utvalgte verter.

Resultater

Offentlige arealer i Bakkeskåt og foran hotellet har blitt tilrettelagt for midlertidig bruk i perioder. Smuget ved Broms Bakeri har blitt

oppgradert. Bryggearealet har i perioder vært stengt for biltrafikk. Prosjektkontor inn i tomme lokaler, som etter hvert ble overtatt av næringsaktør. Fontene restaurert og i drift igjen.

Boliger i nedre bydel (K)

Plan & Prosess

Det har ikke vært jobbet med egen plan innen dette område. Det har vært noe privat utbygging i nedre bydel, men prosjektet har ikke hatt fokus på fortetting eller annen boligbygging.

Medvirkning

Det har vært invitert til et eget beboermøte i forbindelse med rehabilitering av hovedgata, og det ble forsøkt å inspirere til opprettelse av gårdeiersammenslutning.

Resultater

Det ble utarbeidet en fargeveileder, for utvendig maling av trehus i sentrum. Den ble utarbeidet på bakgrunn av tilbakemeldinger fra gårdeierne i området. Det ble arrangert flere befaringer med fagfolk i forbindelse med oppussing av private bygårder.

Næringsliv (L)

Plan & Prosess

Regional næringsplan er vedtatt og det utarbeides nå en lokal handlingsplan hvor det bla. jobbes med samarbeidskultur og nettverksbygging.

Medvirkning

Møter med næringslivet hvor næringslivsledere etterspør bedre markedsføring av kommunen.

Mange frivillige deltar som statister på film.

Temakveld for næringslivet med fokus på samarbeidskultur og nettverksbygging.

Resultater

Film: Tvedestrand – Sørlandets smilehull

Møllebekken (M)

Plan & Prosess

Det ble nylig avsatt midler til forprosjekt for åpning av Møllebekken. Det jobbes med å innhente tilbud fra konsulenter til gjennomføring av forprosjekt.

Medvirkning

Det har ikke vært gjennomført egne møter i forbindelse med Møllebekken, men en åpning av deler av bekken har til stadighet vært tema i ulike møter. Det har kommet en privat aktør som muligvis vil være med på å sponse åpningen av Møllebekken.

Resultater

Løsningsforslag vedr. Møllebekken ligger allerede i forbindelse med utviklingen av Rådhuset. Møllebekken har blitt en viktig del av folks bevissthet i forhold til utviklingen av nedre bydel.

	<p><u>Parkering (N)</u></p> <p>Plan & Prosess Det finnes ulike forslag til løsninger for parkering og trafikk i Mulighetsstudiet.</p> <p>Det har videre blitt utviklet en trafikk- og parkeringsanalyse, som skal danne grunnlag for videre prioriteringer innen disse områder.</p> <p>Medvirkning Det har blitt avholdt egen workshop for trafikk- og parkering. Her deltok bl.a. lokalt næringsliv, politikere, administrasjonen, samt veivesenet og fylkeskommunen.</p> <p>Resultater En politisk oppnevnt Ad hoc gruppe er oppnevnt til å konkludere på disse områdene.</p> <p><u>Byløftkontor (O)</u></p> <p>Plan & Prosess Prosjektkontor ut av adm.bygget og inn i ledige lokaler i nedre bydel Ansatte hadde kontorsted i prosjektområdet.</p> <p>Medvirkning Mange innbyggere stakk innen om kontoret. Lav terskel for å komme med innspill. Kontoret har vært møtearena og lånt ut til lag og foreninger.</p> <p>Resultater Prosjektet ble synlig med eget kontor i prosjektområdet. Bruk av ledige lokaler inspirerte andre til å ta ledige lokaler i bruk. Prosjektet flyttet ut for å gi plass til næringsdrivende. Hadde i en periode ansvar for kommunens turistinformasjon.</p>
<p>I hvilken grad har prosjektet nådd sine mål? Sett ett kryss</p>	<ul style="list-style-type: none"> X Resultater og mål er i hovedsak realisert X Forventer resultater først innen to år fra nå - Forventer resultater først etter to år eller mer - Forventer ikke vesentlige resultater
<p>På hvilken måte har prosjektresultatene kommet målgruppene til nytte?</p>	<p>Konkrete tiltak har bidratt til økt oppgradering av nedre bydel. Dette har virket positivt inn på innbyggere og besøkende. Omdømmebygging Muligheten for å påvirke pågående planprosesser og deltakelse i gjennomføring av arrangementer/aktiviteter har bidratt til mer eierskap i lokal samfunnsutvikling, og styrket bevisstheten og stoltheten over egen by/sted.</p>
<p>Hvor, geografisk, har prosjektet hatt sine resultat? (Kryss av)</p>	<ul style="list-style-type: none"> a) Helt lokalt nedslagsfelt b) Egen kommune X c) Effekten kommer innen flere kommune i regionen. X <p>Erfaringer har blitt delt i regionale felleskap. Andre kommuner har spurt om råd og veiledning i forhold til konkrete tiltak og sammenlignbare utfordringer i egne kommuner.</p>

<p>Hvilke målsettinger for distrikts- og regionalpolitikken kan prosjektet bidra til? (Sett kryss ved svaret, max tre kryss)</p>	<ul style="list-style-type: none"> a) Stabilisere eller øke befolkningen b) Styrke, sikre eller etablere arbeidsplasser c) Opprettholde/videreutvikle eksisterende virksomhet eller bidra til nyetableringer d) Økt innovasjon eller innovasjonsevne e) Økt kompetanse (både realkompetanse (både realkompetanse og formalkompetanse) for målgruppen X f) Økt tilgjengelighet (bedre veier, havner, andre transporttiltak og bredbånd) g) Styrke regionale senter h) Å gjøre stedet/kommunen/området mer attraktivt som bosted eller lokaliseringssted for bedrifter? X i) Å gjøre stedet/kommunen/området mer attraktivt som reisemål? X
<p>Hvilke arbeidsformer og metodikk er brukt i prosjektarbeidet?</p>	<p>Det statlige tilskuddet til stedsutvikling i Tvedestrand ble i høy grad tildelt ut fra en forventning om stor grad av medvirkning. <i>“For alle aktiviteter i prosjektet gjelder det at de holder en høy grad av brukermedvirkning, hvor ulike brukergrupper inviteres til deltakelse i prosessene.”</i></p> <p>Prosjektet kan vise til stor grad av medvirkning og til flere ulike former for deltakelse. I tillegg til de mere kjente former som folkemøter, workshops, temamøter gjennomførte vi også Gjestebud, som en ny måte å komme i dialog med innbyggere på.</p> <p>Det ble etablert flere arbeidsgrupper, som jobbet med konkrete tiltak underveis. Prosjektets facebookside har også vært en kilde til diskusjon og deltakelse.</p> <p>Prosjektansatte har hatt fokus på å koordinere og legge til rette for utvikling med hovedvekt på medvirkning fra befolkningen.</p>
<p>På hvilken måte har kommunen/prosjektet fått ny/endret kunnskap om lokalt utviklingsarbeid som følge av prosjektet?</p>	<p>Det er viktig å gi lokale ildsjeler og initiativtakere tillitt og mulighet for å delta og bidra i lokalt utviklingsarbeid.</p> <p>Det har blitt etablert en prosjektgruppe i kommunens administrasjon, for å kunne håndtere fremtidige utviklingsoppgaver. Erfaringer har visst at det er nødvendig å jobbe tverrfaglig og i nettverk i forhold til fremtidige utviklingsprosjekter</p>
<p>Deltakelse på samlinger med utgangspunkt i prosjektet og ekstern kommunikasjon</p>	<p>Har dere deltatt på samlinger i forbindelse med prosjektet? Hvordan har ekstern kommunikasjon bidratt til prosjektresultatet? Har dere delt kunnskap med andre underveis i prosjektperioden?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tvedestrand kommune har deltatt i Distriktssenterets følgeevaluering av Omdømmeskolen. (Byløft inngår i rapporten og lanseringen av evalueringen ble lagt til Tvedestrand med direkte overføring fra adm.bygget) • Prosjektleder har i prosjektperioden gjennomført følgende 2 kurs: <i>Samspill og ledelse i stedsutvikling.</i>

	<p><i>Prosessdesign og prosessledelse. (Byløft som case)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Prosjektleder har deltatt i flere samlinger initiert av fylkeskommunen, og blant annet hatt innlegg i forbindelse fylkeskommunens besøk fra Latvia. • Senest var nedre bydel case da Riksantikvaren hadde DIVE-kurs i Tvedestrand. • Prosjektet fikk pris (Hederlig omtale) i forbindelse med utdeling av Kreativ Galskap-pris fra Aust-Agder Markedsforum
<p>Hva har forankringen betydd for resultatene?</p>	<p>Den politiske forankring har resultert i en satsing på utvikling gjennom konkrete investeringsprosjekter.</p> <p>Forankringen i administrasjonen har gjort det mulig å prioritere stedsutvikling inn i daglig drift.</p> <p>Forankringen blant innbyggere har gitt mange innspill og mye engasjement og deltakervilje.</p>
<p>Hva har bolystilskuddet betydd for prosjektet?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Utløsende for igangsetting? - bidratt til at prosjektet er gjennomført i større skala? - Raskere prosjektgjennomføring? - Sterkere kompetanse og kvalitetssikring? <p>Sammen med tilskuddet fra Aust-Agder fylkeskommune har bolystilskuddet hatt helt avgjørende effekt innen alle fire punkt.</p> <p>Da tilsagnet forelå ble det oppstart av prosjektet, men det ble fort klart at man ønsket å dra i gang en større utvikling enn først tenkt og derfor ble det definert hele 15 delprosjekter. Med 100% prosjektledelse ble det fokus på fremdrift og det ble også mulighet for å delta på kompetansehevende kurs, samt nettverk med kollegaer.</p>
<p>Gi en kort omtale av hvordan arbeidet er tenkt videreført etter prosjektets slutt (maks 250 ord)</p>	<p>I Rådmannens forslag til budsjett 2016 er det lagt inn en økning av stillingsressursen for næringsrådgiver fra 50 til 100% for å legge inn oppgaver innen stedsutvikling.</p> <p>Videre er det nettopp etablert en prosjektgruppe i kommunens administrasjon, for å kunne håndtere fremtidige utviklingsoppgaver. Erfaringer har visst at det er nødvendig å jobbe tverrfaglig og i nettverk i forhold til fremtidige utviklingsprosjekter</p> <p>Når det gjelder de 15 delprosjekter i Byløft, så er de uavsluttede prosjektene løftet over i den eksisterende kommunale organisasjon, hvor det videre ansvar for fremdrift er fordelt på avdelingsnivå. Det er foreslått avsatt midler til både planlegging og gjennomføring av flere delprosjekter innen Rådmannens forslag til budsjett og økonomiplan.</p> <p>Fremtidig prosess for delprosjektene:</p> <p>A: Gjennomføring ferdigstilles 2016. Kommunal investeringsprosjekt</p> <p>E: Del av havneplan (J)</p> <p>F: Avsatte midler i budsjett og økonomiplan</p> <p>J: Avsatte midler i budsjett og økonomiplan</p> <p>M: Avsatte midler i budsjett og økonomiplan</p>

Overføringsverdi / hva kan andre lære av deres prosjekt?	Arbeidsformer, møteplasser, organisatoriske løsninger, samarbeidsformer, mobiliseringsarbeid, kloke grep, evt noe som bør unngås osv Erfaringene er mange, men det vesentligste handler om god forankring, riktig kompetanse og reel medvirkning. En stor utfordring kan være å gi tilstrekkelig plass til ildsjeler i stedsutviklingen. Dersom ikke en kommuneorganisasjonen klarer å ivareta private initiativ risikere man å gå glipp av mye spennende samfunnsutvikling fremover.
Regnskap (satt opp slik at det kan sammenlignes med budsjettpostene)	Se vedlegg.